

За національною системою бухгалтерського обліку відхилення від П(С)БО, а також використання аналогій не допускається. Тоді як за використання МСФЗ відхилення можливе, якщо виконання вимог стандарту може ввести в оману користувача настільки, що це буде суперечити меті складання фінансової звітності. Якщо МСФЗ немає положень щодо регулювання обліку якоїсь конкретної операції, не забороняється використовувати положень інших стандартизованих систем, «споріднених» з системою МСФЗ.

На відміну від П(С)БО, за МСФЗ принцип обачності не являється принципом складання фінансової звітності, а співвідношення затрати-вигоди розглядається як одна з підстав представлення даних у фінансовій звітності.

УДК 347.725:[006.032:657]

А.М. МОРОЗОВА, *м.н.с.*,
ННЦ "Інститут аграрної економіки" НААН, м. Київ

ЗАСТОСУВАННЯ МСФЗ ПУБЛІЧНИМИ АКЦІОНЕРНИМИ ТОВАРИСТВАМИ

Інвестори та користувачі фінансової інформації різних країн світу прагнуть мати прозору, зрозумілу, надійну та узгоджену інформацію. Інформацію, яка б в повній мірі розкривала діяльність суб'єктів господарювання та створювала достовірну базу для визнання доходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань, яка б надавала можливість об'єктивно оцінювати не лише їх потенціал та ухвалювати відповідні управлінські рішення, а й оцінювати існуючі фінансові ризики. Вирішенням даної проблеми, на думку багатьох вітчизняних учених та практиків, є впровадження та застосування єдиних міжнародних стандартів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ) є ефективним інструментом підвищення прозорості і зрозумілості інформації. Принципи, які закладені в порядок формування звітності на основі МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити реальний майновий стан підприємства. МСФЗ якісно впливають на можливості керівництва в області управління підп-

риємством і надають значні переваги перед конкурентами. Вони значно розширюють можливість щодо залучення додаткових джерел капіталу та надають доступ до інформації про фінансовий стан потенційних партнерів, що слугує додатковим інструментом при їх виборі.

Серед позитивних сторін застосування МСФЗ для емітентів цінних паперів є: можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки; забезпечення порівнянності звітності з іншими підприємствами, в т.ч. іноземними; прозорість та надійність інформації, що забезпечує більшу довіру з боку потенційних партнерів та інвесторів.

Практична реалізація ідеї впровадження МСФЗ в Україні розпочалася з прийняття у 2007 році Кабінетом Міністрів України «Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» [1]. Реалізація даної Стратегії мала сприяти покращенню інвестиційного клімату в Україні та прозорості ринків капіталу. Серед основних напрямів реалізації зазначеної Стратегії передбачалося з 2010 року обов'язкове складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами підприємствами-емітентами, цінні папери яких перебувають у лістингу організаторів торгівлі на фондовому ринку, банками і страховиками, за власним рішенням іншими емітентами цінних паперів і фінансовими установами.

З набуттям 30 квітня 2009 року чинності Закону України «Про акціонерні товариства» [2], внесено зміни до ч. 6 статті 40 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», якими передбачено, що публічні акціонерні товариства додатково розкривають інформацію про свою діяльність на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

На виконання ч. 6 статті 40 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», з метою запровадження МСФЗ на фондовому ринку України Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі - Комісія) затверджує «Порядок розкриття інформації про діяльність публічних акціонерних товариств на основі МСФЗ» [3]. Нюанси розкриття інформації про діяльність

публічних акціонерних товариств на основі МСФЗ Комісія роз'яснює в Інформаційному листі, схваленому Рішенням Комісії від 31.03.2011 р. № 378. Зокрема, цим документом було передбачено перше подання публічними акціонерними товариствами звітності за МСФЗ за 2011 рік, що відповідно вимагало ретроспективного перерахунку залишків на 1 січня 2010 року.

Відповідно до вищезазначеного Порядку, розкриття інформації про діяльність публічних акціонерних товариств на основі МСФЗ мала здійснюватись додатково до інформації, яка розкривається відповідно до «Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів», затвердженого рішенням Комісії N 1591 від 19.12.2006р.

Таким чином, на відміну від попередніх років, коли розкриття інформації емітентами цінних паперів на основі МСФЗ (річної та квартальної) здійснювалось за наявності останньої за бажанням емітента, починаючи із звітності за 2011 рік, для публічних акціонерних товариств, розкриття інформації про свою діяльність на основі МСФЗ стає обов'язковим і здійснюється щорічно у строк не пізніше 30 квітня року, наступного за звітним.

До складу інформації про діяльність публічних акціонерних товариств на основі МСФЗ, яку необхідно розкрити додатково обов'язково включається аудиторський висновок. За бажанням товариства додатково може розкриватись проміжна фінансова звітність, складена за МСФЗ.

При цьому виникало питання щодо необхідності складання публічними акціонерними товариствами фінансової звітності за 2011 рік ще і відповідно до національних П(С)БО. Адже, з одного боку, нормативні акти однозначно зобов'язали такі товариства складати фінансову звітність за 2011 рік на основі МСФЗ, а, з іншого боку, вони мали робити це додатково. Теж саме стосується й аудиторського висновку.

Проте, оскільки «Порядок щодо розкриття інформації про діяльність публічних акціонерних товариств на основі МСФЗ» набрав чинності лише 04.03.2011р., публічним акціонерним товариствам вдалось уникнути підготовки та подання звітності на основі МСФЗ за 2011 рік з метою додаткового її розкриття.

Комісія скасувала свої Рішення від 31.11.2010р. № 1780 та від 31.03.2011 р. № 378 та надала Роз'яснення «Про порядок застосування частини шостої статті 40 Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок" щодо розкриття інформації відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності», затверджені Рішенням Комісії від 09.02.2012р. № 1, відповідно до якого публічні акціонерні товариства могли не розкривати інформацію про свою діяльність за 2011 рік на основі МСФЗ, оскільки до 04.03.2011р. у публічних акціонерних товариствах не було обов'язку складати фінансову звітність відповідно до МСФЗ з метою додаткового розкриття інформації.

Поряд з цим, 1 січня 2012 року набрав чинності Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" в частині складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності зокрема публічними акціонерними товариствами за міжнародними стандартами [4].

Таким чином, обов'язок розкриття інформації за МСФЗ у публічних акціонерних товариствах виникає саме з 1 січня 2012 року. А це означає, що вже починаючи з фінансової звітності за I квартал 2012 року, публічні акціонерні товариства, які відповідно до норм законодавства повинні розкривати проміжну фінансову звітність, мають подавати її відповідно до МСФЗ. Відповідно, і розкриття річної інформації за 2012 рік публічними акціонерними товариствами має здійснюватись за МСФЗ.

Отже, не зважаючи на неузгодженість нормативної бази, перший крок щодо впровадження та застосування МСФЗ на фондовому ринку України здійснено. Проте, впровадження МСФЗ потребує тривалого часу й значних зусиль та вирішення ще цілогодя ряду проблем.

На жаль на сьогодні, не дивлячись на зміни в законодавстві, у зв'язку з тим, що більшість акціонерних товариств були створені у процесі приватизації, а не самі обрали цю організаційно-правову форму, емітенти не мають бажання всебічно розкривати інформацію про свою діяльність.

Враховуючи це, необхідним є посилення ролі і активності регуляторних органів, перш за все Комісії у напрямку пропаганди та роз'яснювальної роботи емітентам про переваги відкритості та прозорості їх діяльності.

В результаті того, що складання фінансової звітності публічними акціонерними товариствами має здійснюватись за МСФЗ перед ними, перш за все, постають такі питання:

- питання облікової політики, її відповідності вимогам МСФЗ;

- оскільки МСФЗ передбачає відображення активів у фінансовій звітності, головним чином, за справедливою вартістю підприємства повинні провести незалежну оцінку своїх активів;

- у зв'язку з неузгодженістю нормативної бази, по причині невчасного переходу на МСФЗ більшості підприємствам не обійтись без трансформації фінансової звітності;

- для підприємств, які зобов'язані вести облік та складати фінансову звітність за МСФЗ, обов'язковим є підтвердження такої звітності незалежним аудитором. У разі, якщо активи не будуть відповідати справедливій вартості у випадках, передбачених МСФЗ, аудитори навряд чи зможуть підтвердити достовірність такої фінансової звітності.

Для переважної більшості акціонерних товариств, у яких відсутні фахівці з відповідними знаннями та практичними навичками, такі вимоги потребують значного часу та додаткових витрат.

До суттєвих проблем щодо застосування МСФЗ на фондовому ринку, які потрібно вирішувати, насамперед, слід віднести такі: неузгодженість нормативної бази, вчасний та адекватний переклад МСФЗ; розробка методичних рекомендацій по першому застосуванню МСФЗ та рекомендацій з облікової політики при застосуванні цих стандартів; розробка методик трансформації фінансової звітності; підготовка спеціалістів із відповідними знаннями та практичними навичками. Мова іде як про спеціалістів на самому підприємстві (бухгалтерів) так і про спеціалістів з питань аудиту звітності складеної за МСФЗ.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Кабінет Міністрів України: Розпорядження від 24 жовтня 2007р. № 911-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-p>.
2. Про затвердження Порядку розкриття інформації про діяльність публічних акціонерних товариств на основі міжнародних стандартів фінансової звітності. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку: Рішення від 30.11.2010р. № 1780. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0179-11>.
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
4. Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні": Закон України від 12 травня 2011 року № 3332-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3332-17>.

УДК 657.1

А.О.НІКОЛАШИН, *к.е.н, доцент,
кафедра обліку і аудиту,*

Подільський державний аграрно-технічний університет

ФАКТОРИ ВПЛИВУ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ

Порядок розробки будь-яких автоматизованих систем, в тому числі і бухгалтерських комп'ютерних систем, є затверджений рядом державних стандартів. Основними з них є ГОСТ 34.601-90 "Автоматизовані системи. Розробка систем", ГОСТ 34.602-89 "Технічне завдання на створення автоматизованих систем", ДСТУ 2941-94 "Розроблення систем. Терміни і визначення". Наведені в них стадії та етапи створення автоматизованих